

הממשי כפקק

נחמה גסר

אתיחס לשני משפטים מתוך 'הקדמה למהדורה האנגלית של סמינר XI' אלו המופיעים בין ההצעה לפאס לבין האיזכור של ג'ויס: "עשיתי זאת (הצעת הפאס) מכח הרעיון היחיד המתקבל על הדעת שיצרתי לגבי האובייקט, זה של האובייקט כסיבת האיווי, של מה שחסר. החסר של החסר עושה את הממשי, שמופיע רק שם, כפקק. פקק הנתמך על ידי המונח של הבלתי אפשרי, שבמעט שאנו יודעים בנוגע לממשי חושף את האנטינומיה לכל סבירות (נדמות אמיתית - vraisemblance)".

משפטים אלו עוררו בי שאלות: בראשן, כיצד, מתי ומדוע משמש הממשי פקק לאובייקט האבוד, סיבת האיווי. מה עוד שהמילה 'פקק' שמורה לרוב בהוראתם של לאקאן ומילר לאובייקט a עצמו, כפקק של הסירוס.

יתר על כן, בסמינר XX, הקודם למאמר, מגיע לאקאן למסקנה שאובייקט a אינו אלא נדמה, semblant. כפי שמלמד מילר: "אובייקט a אינו מחזיק מעמד באונטי (כקיום). לעומת האונטולוגי, ההוויה). הוא יצירה לוגית, נדמה". ואיך זה נדרש הממשי כפקק על נדמה? הפקק נתמך על ידי המונח של הבלתי אפשרי, מדוע על ידי המונח? כאשר לאקאן למדנו שהממשי הוא הבלתי אפשרי.

אתמקד בשאלה המרכזית. לדעתי ניתן להשיב בשני נתיבים, האחד מצדה של 'הדחיפות הסובייקטיבית', בכניסה ובמהלך האנליזה. האחר מן הצד הנקרא דחיפות של ההווה המדברת, לסיפוק, במהלך ובסיום האנליזה.

א. הממשי כפקק על אובייקט a הוא המועקה. לאקאן מציין את המועקה כממשי לאורך הוראתו: "...שיום של הממשי כמו מה שמתרחש עובדתית, המועקה". (סמינר XXII). "...הממשי בסמלי - כלומר מה שמן הממשי מהדהד את עצמו בתוככי הסמלי הוא מה שאנו מכנים מועקה" (סמינר XXIV).

מילר בסמינר "חלקי חילוף" במבוא לקריאת הסמינר 'המועקה' מלמד: "האובייקט מעורר המועקה אינו מופיע בכל מקום, הוא מופיע במקום ממנו אובייקט a בדרך כלל מוחסר, מוצא החוצה...". המועקה מול האל ביתי. "המועקה מופיעה כשהחסר אינו חסר, כשאובייקט a נרשם במקום הריק... גירוי דחפי שמוליד את המועקה".

אן ברו, במאמר ב- 'Different urgencies' Lacanian Review, מעידה על המועקה כמה שהריץ אותה בדחיפות לאנליזה. בתוך המועקה כל רגע נראה לה כנצח. זמן הווה עם עודפות. זאת היא מכה בציטוט המשפט שאנו דנים בו 'הממשי כפקק'. מה שהריץ אותה לאנליזה, לדבריה, הייתה הדחיפות לצאת מזה, למסך את זה בכינון מחדש של שרשרת המסמנים, הקניית מובן. כאן המקום לציין שבעבר, עם הוראתו הראשונה של לאקאן, היה הסימפטום תנאי לכניסה לאנליזה, כלומר התביעה לפירוש, ההעברה. כפי שהדגיש פרנק רוליר בהרצאתו, כאן הדחיפות שמעורר הממשי של המועקה קודמת להעברה.

עדה אחרת, בנדיקט ז'ולין, ב 'An intermittent solitude' הגיעה לאנליזה בעקבות מה שהיא מכנה 'צו של ההתענגות', הגוף היה חולה. ששה חודשי אשפוז על אנורקסיה, אופנות ברורה של 'החסר של החסר'. באשר ל "..." נתמך על ידי המונח של הבלתי אפשרי, רואים זאת היטב לדעתי במקרה שהציג מרקו ב 'קשרים': הפציינטית הגיעה בדחיפות כי לא יכלה להחזיר את זמן העבר, 'זה בלתי אפשרי', משהו שניתן להגיד, בניגוד לממשי ומכאן 'המונח התומך', משהו שמכנים אותו 'בלתי אפשרי'.

ב. עם כל זאת, ההקשר בו נכתבו המשפטים, בצמוד להצעה לפאס כשבעקבותם כותב לאקאן על התיחסותו לג'ויס, יותר ממרמז כי 'הממשי כפקק' מכוון לסינטום של סוף אנליזה. כיצד? את הקישור בין אובייקט סיבת האיווי, לא כיצירה לוגית, מצאתי בפרק הראשון של סמינר XXIII, 'ג'ויס הסינטום', בעקבות ההיזכרות שמילר רואה ב 'הקדמה...' המשכו של סמינר זה. בעמ' 17, בהמשך למשפט המפורסם "..." הדחפים הם ההד בגוף של העובדה שישנה אמירה". וכך כותב לאקאן: "אמירה זו, על מנת שתהדהד, שתצטלצל, מילה אחרת לסינטום מדקאן, צריך שהגוף יהיה רגיש אליה. שהוא אכן, זו עובדה. זה כי לגוף מספר פתחים שהחשוב מביניהם הוא

האוזן, כי אין היא יכולה לסתום עצמה, לנעול עצמה, להיסגר. באמצעות זאת עונה בגוף מה שכינית הקול. הבעיה היא ללא ספק שאין רק האוזן, ושהמבט מתחרה בה באופן ראשון במעלה".מילר, בסמינר האחרון שלו, ההוויה והאחד, ממקם, בוודאי גם בעקבות המשפטים הנדונים, את הפקק כרגע של הפאס. אביא כאן את תקציר דבריו: שלוש תקופות בהוראתו של לאקאן שוות ל שלוש סיבות איווי. הסיבה השלישית, הממשית, היא הסינטום; "לאקאן מקנה כאן את מלוא ההשלכה לפילוג של פרויד בין הלא מודע לאיד...האיד מקום הדחפים. מן הצד של האיד אין אנו יכולים לבודד את החסר בהוויה. לאקאן מכנה פאס את הרגע בו מוסרת האנליזה לאנליזנט את הויתו, כשהפיקציות של החסר מתכווצות. פקק על החסר בהוויה שהפוסט פרוידיאנים כינו אובייקט חלקי. רגע באנליזה בו עוברים מן הלא מודע אל האיד ובו **אין לנו עדיין מן האיד אלא את הפונקציה שלו כפקק על החסר בהוויה. אין לנו עדיין מן האיד אלא גישה מן הצד של ההוויה וניתן לומר: זה עושה פקק**".¹מדבריו ניתן להבין כי מדובר באותו הפקק: בנוסחו של פרויד, הסירוס, ועל פי לאקאן, האובייקט החלקי, העונה לפתחים בגוף. מילר מבדיל בין רגע זה לבין הקיום שמתמיד, ההתענגות, החיבור בין האחד והגוף. הפקק לדידו הוא אם כן רגע של הוויה, שלב מעבר, גשר אל "יש מן האחד" של ההתענגות איתו ניתן לדעת לעשות.אם כך, מדוע מכנה אותו לאקאן 'ממשי'? ההשערה שלי היא שזהו הרגע של הלא מודע הממשי שבהיותו פקק על החסר מחלץ את הסינטום, את ההתענגות שבגוף, כקיים. המחשה לדבריו מצאתי, נראה לי, בעדותה של אן ליזי המופיעה ב Cause du desir מס' 82, 'אתגר עבור הקליניקה' תחת הכותרת 'אור וגלים קלים', וכך היא אומרת: "האנליזה שלי יצרה סדרה של 'אינים' (il n'y a pas) אבל היא גם בודדה 'יש' אחד: את זה. את רצה (coureuse), בצרפתית יש למילה יותר ממובן אחד)". רצה נשמע כמו מסמן של הוויה, אין בו את ה'מחוץ לכל מובן' ואת האנטינומיה לכל סבירות. ראוי לציין כי העדות ממשיכה עם 'לדעת לעשות עם...

אקטים דחופים בזמנים של משבר

ענת פריד

---

¹ ההדגשה היא שלי

"רגעים של משבר" היה נושא כנס ה-NLS ב-2015. זכור לי מאותו כנס, אולי היה זה גיל כרוז שדיבר על משבר כעל אירוע בזמן שבו הסמלי מתערער, האמת מתנוודדת והממשי מגיח.

חשבתי על זמנים של משבר בהקשר של שני הטקסטים שסביבם מאורגן ערב זה. האחד "הקדמה למהדורה האנגלית של סמינר XI" מ-1976, עם רפרנס לסמינר XI ולאקט ייסוד האסכולה (הסמינר מ-1963-64 והייסוד מיוני 64) ולמכתב פירוק האסכולה של לאקאן מינואר 1980, כל זאת באמצעות השיעור של מילר "הפאס של ההוויה מבעד לדיבור" (21.1.2009).

מילר כותב ב"פאס של ההוויה מבעד לדיבור", שלמרות שהטקסט מ-1976, מוצג כהקדמה לסמינר XI, למעשה, הוא מאוד מרוחק ממנו. עם זאת קשה שלא לרפרר 12 שנה לאחור ל-1963-64, לזמן שבו נערך סמינר XI, ארבעת מושגי היסוד של הפסיכואנליזה. אזכיר בקצרה מספר נקודות בהקשר לנסיבות הזמן שבו הוא נערך: הסמינר התקיים תחת הסמינר "על שמות האב", ששרד רק שיעור אחד בנובמבר 1963 ב"סנט אן", בית החולים שלאקאן לימד בו עד אז, והופסק בנסיבות של הוצאתו של לאקאן מרשימת הדידקטיקנים בחברה הצרפתית לפסיכואנליזה, זאת משום שעמד על קיום הפרקטיקה שלו בדרכו. השתלשלות עניינים זו התרחשה תוך כדי התנהלותו של משא ומתן על קביעת מעמדה של החברה הצרפתית באגודה הפסיכואנליטית הבינלאומית (IPA), כאשר האחרונה, העמידה את הוצאתו של לאקאן כתנאי לקבלת החברה הצרפתית אל בין שורותיה. לאקאן חידש את הוראתו בינואר 1964 ב"אקול נורמל סופרייר" עם סמינר XI וביולי באותה שנה ייסד את האסכולה שלו - École Freudienne de Paris (האסכולה הפרוידיאנית של פריז).

סמינר XI ספוג ברוח זמנו, בתחילתו לאקאן משתמש במילה חרם בעברית, כאשר הוא מתייחס להפיכתו לאובייקט של משא ומתן וסילוקו מה-IPA. חרם כדוגמת זה שהוטל על שפינוזה, חרם טוטאלי, נקודה שממנה אין אפשרות שיבה. נקודת אל חזור, חצייה, או המושג אי-רצף שלאקאן עוסק בו לאורך הסמינר, או אובייקט a שנתפס הן כשארית והן כסיבת האיווי. ייסוד האסכולה באותה שנה עצמה והמצאת הפאס, ב-"הצעת ה-9 באוקטובר על הפסיכואנליטיקאי של האסכולה" שלוש שנים מאוחר יותר, נראים בדיעבד כמהלך לוגי, כמעט הכרחי הייתי אומרת. בין סמינר XI וייסוד האסכולה לבין המצאת הפאס קיימת זיקה הכרוכה בהידחקות למבוי סתום ביחס לשאלת אפשרות ההמשך של הפסיכואנליזה כפי שלאקאן ראה אותה, שאל מולו הוא מנסח את עמדתו כמסקנה, כהמצאה וכפיתוח נוסף. חידוש הסמינר, ייסוד האסכולה, המצאת הפאס העתידה לבוא, כל אלה מהדהדים במילות הפתיחה של אקט ייסוד האסכולה: "אני מייסד - לבדי, כפי שתמיד הייתי בזיקה שלי לסיבה האנליטית...". מילים אלו יחד עם סמינר XI, אקט הייסוד והמצאת הפאס מ-67 נקשרות לדחיפת סובייקטיבית. מילר אומר ב"דקויות" "כאשר עוקבים אחרי הסמינר שלו בסדר כרונולוגי, תופסים את ההתעקשות ההולכת וגוברת של הדחיפות שלאקאן חש במתן דוקטרינה של סוף אנליזה: תובעים אותה ממנו והוא מבטיח זאת." דחיפות הנשענת על תצורות הלא מודע מהוברות להנחת ידע, לתביעה, למובן ולאחר. בפאס מחפשים אחר ידע על הסמפטום, את חציית הפנטזמה. מבחינת הדחיפות שאליה נדרש לאקאן בשאלת האסכולה והמצאת הפאס, הקשורה לבדיקה מחודשת בזמן

של משבר, לא יכולה הייתה שלא להמשיך ולהעסיק אותי, מהמקום שלי, עם הזיקה שלי לפסיכואנליזה.

אני מוצאת קווי דמיון בזיקה בין ה"הקדמה למהדורה האנגלית של סמינר XI", הטקסט האחרון שלאקאן כתב ב-1976 בתום סמינר "הסינטום" על ג'ויס לבין מכתב הפירוק של האסכולה מינואר 1980 (האסכולה שאותה הוא ייסד ב-1964). ההקדמה היא הטקסט האחרון, טקסט שמעצם היותו אחרון הוא נותר לגמרי לבדו, ולו רק משום כך, עולה ממנו שאלת ההמשך. הטקסט של ההקדמה למהדורה האנגלית נפתח כך: "כאשר מרחב הלאפסוס כבר אינו נושא כל משמעות (או פירוש), רק אז אפשר להיות בטוחים שאנו בלא מודע. *יודעים זאת. כל אחד לעצמו*". במכתב הפירוק לאקאן מוצא פתרון בפירוק - solution/ dissolution מתוך כך שהוא שם בבדיקה את הכיוון שאותו הטווה לאסכולה שלו באקט הייסוד אל מול אי הנחת העולה בהקשר של הפאס. המכתב נפתח כך: "אני מדבר ללא כל תקווה - בעיקר ללא תקווה שמישהו ישמע אותי... אני יודע שאני עושה זאת – כי מתווסף כאן המטען של לא מודע שבדבר".

איך יתאפשר הדיבור של אותה "הווייה מבעד לדיבור" בתקופה של המקרים הדחופים? "ללא כל תקווה שמישהו ישמע", ללא כל ידידות, לאחר נפילת האמונה בהנחת הידע, באמת? תקופה אשר בה "כל אחד לעצמו"? כאשר הפאס, הפעם של ההווייה מבעד לדיבור, נבחן מחדש בהקדמה, נתפס מפרספקטיבה של הסינטום ואל קדמת הבמה נדחף הסיפוק שועט אל עבר הממשי.

“...איזו היררכיה יכולה לאשר אותו כאנליטיקאי, לתת לו את חותמת הגומי? תעודת לידה אומרת לי שנולדתי. אני מתכחש לתעודה זו: **אינני משורר, אלא שיר**. שיר שנכתב, גם אם הוא נראה כמו סובייקט” (לאקאן מתוך ההקדמה למהדורה האנגלית, סמינר 11) [2]

מה הוא, מי הוא, אותו שיר שנכתב ושמוכּוּן את ההוויה. שנראה כמו סובייקט אך איננו סובייקט. חילצתי כמה נקודות בניסיון לחקור לתוך המשפט הזה של לאקאן.

נקודה ראשונה: השיר ללא משורר

מהווה את הממלכה של האחד, ללא האחר. השיר, ללא המשורר. השיר מהווה לדעתי את התמצית, הריכוז, של הוראתו האחרונה של לאקאן. סוף אנליזה. מקום של קרבה לממשי. מקום של אין יותר אשליות בקשר לאחר. אין ברירה אלא לשאת את בדידות הקיום שלך. בעצמך. אין אחר של האחר. אין טעם לתבוע. יש התענגות והיא נותרת אטומה. יש מן הרדיקליות באמירה הזו שמצמצמת את ההוויה לשיר. זוהי תמצית ההוראה המאוחרת במובן שמתווספים לסימפטום ולאיווי גם הסינטום וההתענגות. במקום סובייקט, מופיעה ההוויה המדברת. במקום המשורר, מופיע השיר.

אני, אומר לאקאן, עדיין לא נולדתי כסובייקט, למרות תעודת הלידה שרושמת אותי כסובייקט של הסדר הסמלי והחברתי. משהו אחר מתנה אותי, מכונן אותי. משהו אחר כותב אותי.

מושג הסובייקט הוא מושג סמלי. סובייקט של אוצר המסמנים שבאחר הגדול, שכפוף לשיח של האחר. הנפרד. השיר שאני הינו, לא זה שאני כותב אלא זה "אני" עם השיר ההכרה נשאר לבדהבלי ה שנכתב על ידי הדיבור שלי, מכונן אותי. השיר הוא ההוויה, אני השיר, והודות לאנליזה, אני יכול לחתום עליו.

נקודה שניה: השיר, סינטום של סוף אנליזה?

בסמינרעשרים ('עוד') אומר לאקאן שידע חדש ניתן לייצר רק במקום של החסר אצל האחר. כל עוד אתה נשאר תחת המטריה של האחר, לא יוצר ידע חדש. גם בהקשר של יצירת מסמן חדש, או סינטום, יצירה היא יצירה כל עוד שהיא נבנית על פני החסר של האחר, כלומר שהיא נבנית כ יש מאין. מילר מהשיעור של 14/3/2007, מסיים במשפט הבא: "זה כנראה ברמה של האחד דרך ההזדהות עם הסינטום, שההתעוררות תוכל לעצור מלא להיכתב". הוא אומר במילים אחרות- אל תהיה מרוצה מעצמך מזה שאתה אומר מה שאחרים רוצים לשמוע, מלהיות זה שמדובר בו על ידי המשפחה שלך.. אלא בזה שתשיג את הקונסיסטנטיות המוחלטת של הסינטום. הסינטום אינו הבנייה אלא הוא מה שהנני אני סינטום, זה אומר: "לזהות את ההוויה שלך כסינטום", או אם תרצו, כשיר.

נקודה שלישית: השיר - אפקט של פמיניזציה

האות, שאריק לוראן מחדד שהיא אינה עקבה, אינה הטבעה ואינה מכשיר, מייצרת אפקט של פמיניזציה.

ציטוט: "הסוביקט, שלא ניתן לייצג אותו יותר, כשהוא כבר לא מיוצג באחר הגדול, כשהאחר כבר לא זה שגורם לו ניכור, שהוא כבר לא רושם עצמו בו... אז נצמד, נתלה הסוביקט בנקודת כפתור. אוביקט a. והאות הופכת ליטוראל: מציינת את קו הגבול, קו החוף אם תרצו, בין הידע להתענגות..מצמצמת את הזוג S1S2, לS2, לבדו". בציטוט נוסף: "האות היא שפת החור שבלב הידע". [3]
ניתן לחשוב על שפת החור בתוך הידע כמו מה שלאקאן אומר על האשה, שהיא: ציטוט:
"האשה, אני עומד על כך שאינה קיימת, הינה בדיוק האות, האות כמסמן שאינו נמצא באחר".
האשה שצריכה להפריד עצמה מן המסמנים הפאליים של האחר הגדול, ולקיים קשר אחר, עם ההתענגות. ההתענגות הנשית. ללא ה: לדעת איך לעשות. המצאה.

נקודה אחרונה: הפרדה

המחשבה הזו, אודות השיר, שעשוי מחומרים של ההתענגות הנשית, הזכירה לי מסה קצרה של **מרגריט דיראס** שנקראת 'לכתוב' [4]. לאקאן שהקדיש לה טקסט, הביע פליאה כיצד יודעת דיראס מתוך עצמה את מה שהוא חוקר ומנסה לדעת כל חייו.
ז'אן ז'אק אנו, במאי הסרט המאהב שנעשה על פי ספרה האוטוביוגרפי של דיראס אמר כי את ספריה יש לקרוא בקול, בפה, ולא בעיניים, שכן כתיבתה כמעט לחשנית, דבר אדם אל עצמו, מקוטעת, רצופת שתיקות.
אקריא משהו מהסיום של המסה שכתבה ב1993, 3 שנים לפני שנפטרה. משהו שעשה לי אסוציאציה עם ההפרדה, שכרוכה בבדידות של סוף אנליזה, הפרדה שעבורי מודגשת במשפט הזה. ההפרדה שקורית בין המשורר - לשיר.

מתוך "לכתוב", מרגריט דיראס [עמוד 33]:

...

לכתוב.

אני לא יכולה.

אף אחד לא יכול.

צריך לומר את זה: לא יכולים.

ואז כותבים.

זה הלא ידוע שאנו נושאים בתוכנו: לכתוב, לזה מגיעים. זה או לא כלום.

אפשר לדבר על מחלת הכתוב.

זה לא פשוט, מה שאני מנסה לומר בזה, אבל אני חושבת שאפשר להיפגש שם, חברים מכל הארצות.

יש שגעון של כתיבה שנמצא בתוכנו, שגעון של כתיבה זועמת, קדחתנית, אבל לא משום כך נמצאים בתוך השגעון, להפך.

הכתיבה היא הלא ידוע. לפני שכותבים לא יודעים שום דבר על מה שעומדים לכתוב. ובכל צלילות הדעת.

זה הלא ידוע שבתוכנו, בתוך הראש, בתוך הגוף. זה אפילו לא הרהור, לכתוב, זאת מין תכונה שנמצאת לצד האישיות, באופן מקביל לה-עצמה, של אישיות אחרת שמופיעה ומתקדמת, בלתי נראית, מחוננת במחשבה, בזעם, ולפעמים, מרצונה שלה, נמצאת בסכנה של אובדן החיים.

אילו ידע מישהו משהו ממה שהוא עומד לכתוב לפני שעשה זאת, לפני שכתב, איש לא היה כותב לעולם. לא היה שום טעם בכך.

לכתוב פירושו לנסות לדעת מה היינו כותבים אילו כתבנו - את זה יודעים רק לאחר מעשה - לפני, זוהי השאלה המסוכנת ביותר שאדם יכול להציג לעצמו, אבל היא גם הנפוצה ביותר.

הכתוב מגיע כמו הרוח, עירום, עשוי דיו, זה הכתוב, וזה עובר כמו ששום דבר אחר לא עובר בחיים, שום דבר חוץ מאשר הם עצמם, החיים.

...

-
- [1] ז.א.מילר (2001), כתב עת פסיכואנליטי, פולמוס, 18, עמ' 37.
- [2] ז. לאקאן (1998), הקדמה למהדורה האנגלית של סמינר 11, בתרגום לא רשמי לעברית.
- [3] The Purloined Letter and the Tao of the Psychoanalyst, Eric Laurent (2007), in: The Later Lacan An Introduction, Edited by Véronique Voruz and Bogdan Wolf, State Univ. of NY Press
- [4] מ. דיראס (2004), לכתוב, הוצאת כרמל, עמ' 33

התשובה שקיבלה/ה קולגה בימים אלה בריאיון אצל מזכירת הקרטלים של הפאס, הלמה בי בהפתעה. בתשובתה לאותה קולגה, "decided worker" בשדה הפרוידיאני, אמרה המראינית: ניכרים הסימנים המעידים על פאס. על אירוע סיום האנליזה. ניכר גם הסיפוק. אבל, לא נמצאה סיבה לאפשר לגשת למנגנון הפאס שכן לא ניכר איווי למינוי AE.

זו אפשרות לתשובה שלא עלתה קודם בדעתי. עד כדי לחזור ולקרוא בטקסטים של האסכולה הלאקאניאנית על הפאס, בנקודות שונות בזמן, החל מהמצאתה בפרופוזיציה של לאקאן מ 1967.

בהקדמה לסמינר 11 מ 1976 מבהיר לאקאן שמנגנון הפאס, לא נועד לכולם: "ההשארתי זאת לרשות אלה המוכנים להסתכן בלהעיד, במקרה הטוב, על האמת המשקרת. עשיתי זאת מכוח הרעיון היחיד המתקבל על הדעת שיצרתי לגבי האובייקט, זה של האובייקט כסיבת האיווי, של זה שחסר." ועוד הוא שם דגש על מה שדחוף, על הדחף שדחוף את parletren "לעשות היסטוריה מעצמו, כלומר לעשות היסטוריה בעצמו מבלי להיות בזוג עם האנליטיקאי שלו."

סיינהאב בארגומנט²: "בלאקאן האחרון ביותר, הנקודה הארכימדית של הפאס מתמקמת בדחיפות. הפאס נעשה על ידי הדחיפות לחיים". "זה דחוף". יחד עם הערה של מ.מ. שהצביע על השימוש שעשה פרויד במונח not des lebens ב"פירוש החלומות" ובפרוייקט "על מנת לשרטט רגעים של הולדת האיווי", מתאפשר להצביע על הפאס הראשון באנליזה, כרגעהולדת איווי, איווי של אנליטיקאי.

ומה באשר לאסכולה? מה היא חושבת? (בהשראת התיאוריה של טורינו על אסכולה כסובייקט)

הפאס הוצע על רקע הפירוק וההקמה בנפרד של החברה הצרפתית לפסיכואנליזה וכחצעה נגדית לזו שמציעה IPA עבור שאלת ההכשרה, ועבור המוסד הפסיכואנליטי. "על רקע הכשל מצידן של החברות הפסיכואנליטיות בנוגע לתפקודן וחובתן להמציא דרכים חדשות שתוכלנה להגביל את הטעויות והפגמים של הארגון שלהן."³ בזמנו של לאקאן, נשמעה העדות על ידי מתי מעט, חברים באסכולה אשר מונו למלא תפקיד במנגנון של הפאס. כמו כן, המינוי של ה AE היה מוחלט וללא דרישה נוספת.

ב 1990, בקולקוויום במדריד הניח מילר⁴ תשתית לפאס בכניסה לאסכולה. בהתאמה לשני אופני המינוי שהציע לאקאן בערבות של אסכולה, מינוי AE שמבקש העובר דרך הפאס ומינוי AME שממנה האסכולה ביוזמתה, שאל מילר: "האם לא יהיה זה שיפור להציע לא רק דרך אחת להכנס לאסכולה אלא שתיים? לתת לכל אחד את חופש הבחירה לבחור אם לבקש להיכנס בהתבסס על עבודתו לטובת הסיבה האנליטית, או אם הוא רוצה להכנס כאחד שעבר אנליזה, דרך הפס, בטענה שעושה את העבודה האנליטית כאנליזנט?" תימוכין לשאלה של מדריד, מצא מילר באיגרת לאיטלקים מ 1974 ששלח לאקאן לשלושה פסיכואנליטיקאים ברגעים של כינון מוסדי ראשוני. הפאס בכניסה לאסכולה פעל במשך עשור לערך, ובוטל.

ב 2009, לאחר שנים ארוכות מאז מינו הקרטלים של הפאס AE מעיד סנהב⁵: "האסכולה חייתה רגע של דחיפות.. נותרתי כשבמצב דחיפות זה ז'-א מילר ביצע סדרה של אקטים הכרחיים בכדי להחיות את הפאס, בכדי להחיות את הפסיכואנליזה. מכיון שעל כך מדובר. היה צורך להחיות את הפאס".

² ב. סיינהאב 2018 הארגומנט לכנס דחוף!

³ מבוא לאלמנך II

⁴ השאלה של מדריד 1990

⁵ סנהב 2013 מצב דחיפות

2009 ז'-א מילר⁶ מעיד על עצמו שקורא את המבוא לסמינר 11 כחזרה של לאקאן לפאס. בקריאתו, מבחין מילר בין פאס בדוקטרינה הקלאסית, המתמקד באירוע מעבר שאירע בתוך האנליזה: הולדת איווי של אנליטיקאי, הולדתו של "סובייקט ידען" ביחס לסיבת האיווי שלו, כזו שעליה ניתן להעיד באמצעות אמת שקרנית ובין דוקטרינה חדשה לפאס, שאותה הוא מבנה מקריאה באותו מבוא. זו דוקטרינה חדשה המדגישה את האמת כשקרנית, ומושתתת על הממשי של הלא מודע, על סיפוק ועל הדחיפות להשיגו: "הסיום היחידי של האנליזה הינו הסיפוק המציין את סופה"⁷ היא מדגישה את הליך הפאס (השני) כ'דעת עשות': "אנליטיקאי אחד, יהיה מי שידע לאמוד את הפער בין אמת וממשי ואשר לפיכך, ידע לייסד את ההתנסות האנליטית, כלומר את ההיסטריזציה של השיח."⁸

ב2010 הדגיש מילר אלמנטים השאולים מעולם הבמה: "על האנליזה להסתיים באיווי לחשיפה, משהו מהאיווי של שחקן, ואילו חבר המושבעים של הפאס, כמו במבחן בד ועבודת ליהוק, עליו להמר בבחירתו בעובר שיהיה כוכב של הפסיכואנליזה"⁹ מילר המציא את המופע בפומבי ואת מחיאות הכפיים בסוף כדי לעודד אנשים לפנות לפאס. **העובר נדרש לעבודה נחושה נוספת לאחר קבלת המינוי, כזו המחייבת איווי למה שכרוך במסע הופעות !**

בערב פאס בג'אפ 28.1.17 מסר דומיניק הלווט עדות ברוח זו: "התשובה של ועדת הפאס מהמרת על העובדה שהאנליזנט המציג את עצמו, יהפוך את המסקנה האנליטית שלו, את המסלול האנליטי שהוא עשה, למעשה הוראה. על השאלה הזו עונה הוועדה של הפאס".

נקודות אלה שצינתי מאפשרות, אולי, למקם את התשובה שניתנה לאחרונה של מזכירת הקרטלים. לא ללא שארית..

מחשבות לדיון:

הפאס מהווה המצאה יוצאת מן הכלל בכל השתמעות אפשרית, שיש בה מן הממשי למרחבים השונים של יישום השיח הפסיכואנליטי ולעתידה של הפסיכואנליזה. החל בפרופוזיציה היווה הפאס חתך שהוביל למשבר ולפרישה מהאסכולה ומאז נכתב ונקרא מחדש לשימוש באופנים שונים, ברגעים שונים של דחיפיות בחיי האסכולה ובהתאם לתקופה.

ה'דעת עשות' עם הסנטום מעתיק את נקודת הכובד בפאס ללב השיח והדחיפיות של התקופה.

דחיפות של parletre לפנות למנגנון הפאס, ודחיפיות בחיי אסכולה – אין-יחס מיני ביניהם.

---

⁶ ז'-א מילר שיעור מ 21.1.2009 דקויות בפסיכואנליזה

⁷ ז' לאקאן 1976 מבוא לסמינר 11

⁸ ז'-א מילר דקויות בפסיכואנליזה (שם)

⁹ ז'-א מילר 2010 הזוהי פאס